

مادر را به خاطر کشف حجاب از دست دادم

۲۳

یکشنبه ۱۸ دی ۱۴۰۱ | ۱۵ جمادی الثانی ۱۴۴۴ | سال سی و یکم | شماره ۸۴۸۴

همیشه یک زندگی

عکس: همشهری/اسیر یاغیپور

روایت یک روز تهرانگردی

مظلومیت و اقتدار یک هویت تاریخی معنوی در خانه‌های پایتخت

دیداید شاید؛ برخی رو به دیوار ایستاده‌اند، برخی به هم جسیدهاوند و زیر کلاه‌ها مخفی کرده‌اند خود را تا جایی که می‌توانند. باید نظام ارزشی این مردم عوض می‌شد به سمت قبله دیگری؛ همان قبله‌ای که او را روی کار آورد و بعدها پسرش را. به قول امام خمینی (ره) آنها فهمیده بودند یک ضلع اصلی انقلاب‌ها زنان هستند و باید برای آنها فکری می‌کردند. در طول تاریخ مستکبرین برای زنان، نقشه می‌ریختند تا جلوسوی انقلابیشان را بگیرند. یستجیبی نسائهم کار فرعون بود برای جلوگیری از انقلاب مستضعفین؛ غافل از آنکه زن از درون خانه‌اش تا اوچ معنا بر می‌کشد و انقلاب موسوی را پیش می‌برد.

دوره محمدرضای پهلوی و خانم وزیر آموزش پرورش که بهای هم بود، بنا بود افتتاح را انجام دهد. سرباز نظمیه دم در مدرسه ایستاده بود. دختری با چادر می‌خواست وارد مدرسه شود برای شرکت در افتتاحیه. سرباز، جلوی او را گرفت و گفت: «با برداشتن چادر یا پرگشتن به منزل» و دختر به منزل برگشت. دالان توسعه‌ای که دنبال می‌شد و تعلیم تربیتی که افتتاح می‌شد به سوی تمدن غرب بود و معلوم بود که این‌گونه شرطی داشت آری، یا مخفی و زندانی شو در خانه‌ات یا بی پوشش در جامعه حاضر باش. این نظام ارزشی مطلوب برای زن است.

نه فقط منزل، بلکه چادر هم معنای سخیفی داشت برای این جماعت. رضاخان ملعون می‌گفت: زنان بدکاره موظفند چادر بپوشند؛ همو که چادر از سر زنان به اجبار برمی‌داشت. در دانش سسرا عکس‌های برداشتن حجاب را

خود بیشتر سود ببرند. اصلا فرهنگه گی که دنیا را نشانانه می‌گیرد، نمی‌تواند یک هویت جمعی داشته باشد و باید در خدمت یک عده قلیل درآید. فرهنگ غرب باید به اجبار قننه شود. دل آدم می‌سوزد برای هم زنان دنیا که چطور مورد ظلم واقع شده‌اند. در کلیسای حضرت مریم رفته‌ام موزه لباس‌ها. شخصی لباس همه ملیت‌ها را در قالب عروسک‌هایی پوشیده بود؛ لباس‌های ارمنی‌های ایرانی را هم؛ همگی پوشیده بود؛ با الگوهای مطلوب غرب بالکل متفاوت بودند.

لباس‌های مردم ایران را در موزه کاخ گلستان دیدیم. تمدن غرب نه عقیده دینی، اسلامی ما، بلکه هویت ملی ما، بلکه هویت همه جوامع را بنا داشتند همانطور کنند که خود می‌پسندند. در این نقطه تا دختری ترس نظمیه فرار کردند داخل آب‌انبار و ساعت‌ها خود را محبوس کردند تا طرف برود و بعد بتوانند به خانه‌هایشان برگردند.

پیرزنی را تعریف می‌کردند که سرباز به زور چادر از سرش کشید و پاره پاره کرد و پیرزن التماس می‌کرد که بخشی از پارچه را بدهد روی سرش بگذارد. این ویژگی فرهنگ غربی است که راه چاره‌اش از استبداد و اجبار می‌گذرد؛ نه آزادی. با با زور، چماق و سسرنیزه یا با جهالت، غفلت و گمراه کردن آنها تا خودشان تصمیم بگیرند؛ برایشان تصمیم بگیرند. برای تمدن غرب، فرهنگ موضوعیتی ندارد که بخواهند با ملات آزادی آن را بسازند. برایشان فرهنگ ابزار جمع کردن سرمایه است. سرمایه‌داران و سرمایه‌سالاران این فرهنگ را به آن سمتی جهت می‌دهند که

برای اعتراض حرکت کرد تا مقابل این جریان بايستند و دورهاش کردند و محدودش کردند. زنان در نهضت تنها کو، در مشروطه، در ملی شدن صنعت نفت و در تمام جنبش‌های ایران جلوار بودند؛ یک ضلع حرکت و انقلاب. باید به حب دنیا مشغول می‌شدند تا مردان را نیز آلوده به تمدن غرب. از خود بیرسید چاره‌شاهه که فرآورده مشروطه منحرف شده به دامن غرب بود باید یک بعد از تلاش‌هایش نقشه کشیدن برای زنان باشد؟ زن مظهر هویت و فرهنگ یک جامعه است و معلوم است که کانون حملات فرهنگ مهاجم. حاج آقای عبدالخانی داستانی گفت از مادرش پدرش که جانگداز است. او می‌گوید پدرم به مادر آزادی داده بود که اگر برایش مشکلی است هجرت کند با حاج آقا، طلاق بگیرد و زندگی‌اش را آسوده ادامه دهد. مرد آن دوران زش را اجبار نمی‌کرد و زن عاشقانه از شهر خود کوچ می‌کند به آن جایی که شوهرش برحسب تکلیف به آنجا هجرت کرده بود. جامعه‌دایی می‌گوید یک روز گه مادرم و دوستش به حمام زنانه رفته بودند، نظمیه دنبالشان می‌کند که چادر از سرشان بکشند. فرار می‌کنند و سرباز پشت سرشان. در کوچه‌ای می‌ایند وارد خانه‌ای میشوند، سرباز به آنها می‌رسد. یکی سرش به چهار چوب می‌کشد. پهلوانانی که محافظت می‌کردند از زنان در مقابل نظمیه‌های رضاخانی. مرحوم باققی از قم تبعید می‌شود؛ چرا که مقابل این حرکت ایستاد و ابودرادر فریاد کشید و مرحوم حاج آقا حسین طباطبائی قمی را که از مشهد

این فرهنگ را ببینید؛ فرهنگ و تمدنی که با مکر، حيله و غفلت‌افزایی یا با اجبار، تهدید و زور خود را تحمیل می‌کند. هنوز هم با ایران عزیز انقلابی ما همین سرخورد را دارند. اصل حجاب نشانه نیست، پهانه است؛ حتی اصل نظام هم پهانه است. آنچه نشانده است قیام و انقلابی است که در جان مردم رخ داده به سمت فرهنگ و داری و هویت خودشان. آن را باید کنار بگذارند. پایان تور تهرانگردی ما به خانم خاتونی منتهی می‌شد؛ دختر جوان و زرکشاری که برای نخستین بار مال آسیاییه درین دوچرخه‌سواری گرفته بود؛ همان که عکس نماز خواندنش در بین مردم دست‌به‌دست می‌شد و ماهه افتخار بود. او می‌گفت بابت نماز خواندنم و حجابم خیلی‌ها مسخره‌ام می‌کردند و مسخره‌ام می‌کنند. تحت فشار می‌گذارند. راست می‌گفت آنها اینگونه‌اند. اما او می‌گفت: من نماز را نه از سر تکلیف، بلکه از سر عشق می‌خوانم. می‌گفت: هنوز هم بی‌عادتی در پیش ما زنان هست، اما من با صبر و استقامت گام به گام جلو می‌روم و می‌دانم به نتیجه می‌رسم؛ این‌گونه نیز به نتیجه رسیده‌ام همواره. صبر و رابطه با خدا، رمز حرکت و موفقیت او بود. تری همان هویت انقلابی و سالکانه زن امروز ایران است. او با خیلی از جهالت‌ها باید بجنگد؛ جهالت مدرن و جهالت کهنه تاریخی. این مسیری است که انقلاب ایران برایش باز می‌کشد؛ انقلاب اسلامی؛ انقلابی که به تعبیر رهبران زن در صف مقدم آن بوده‌اند.

حجاب اقوام مختلف در گذر تاریخ

۲۴

مکت

شیخ محمد تقی باققی از عالمان شیعه در قرن ۱۴ قمری است که نقش مهمی در تأسیس حوزه علمیه قم داشت. او از مخالفان سرسخت رضاشاه بود. اعتراض او به همسر رضاشاه و برخی زنان در بار که در مراسم تحویل سال، بدون حجاب در حرم حضرت معصومه (س) ظاهر شده بودند، باعث شد رضاشاه، خود از تهران به قم آمده و او را پس از ضرب و شتم زندانی کند. برخی معتقدند اقدام آیت‌الله باققی موجب شد تا کشف حجاب ۸ سال دیر تر اجرا شود.

خانم کریمی فردا ز ماجرای غم‌انگیز پیرزنی که پاسبان‌ها چادر از سرش برداشتند به نقل از مادرش می‌گوید: «پیرزنی را دیدم که مأموران به شکل وحشیانه‌ای به او حمله کردند و چادر از سرش کشیدند. آنها فقط به این کار بسنده نکردند و چادر پیرزن را پاره پاره کردند. او گریه‌کنان به آنها التماس می‌کرد که حداقل یک تکه از چادرش را به او بدهند تا سرش را بپوشاند اما نظمیه‌چی‌ها نه تنها توچهی به التماس‌های او نمی‌کردند بلکه پیرزن بیچاره را بیشتر زیر بار مشت و لگد گرفتند.»

محللات عودلاجان و سنگلاخ از مناطق اعیان‌نشین تهران
وجود ۱۶ قاجار بوده و همپای بازار وفاداری بیشتری را به مذهب و روحانیت بروز می‌دادند.
این را می‌توان از وجود ۱۶ مسجد و مدرسه در این کوچکترین محله تهران دریافت و اینکه طبق اسناد قاجار، بیشترین به جامانده از دوره آمار روضه‌خوانی، زیارت‌نامه خوانی و تعزیه‌گردانی در آن به چشم می‌آمد. در ماجرای کشف حجاب زنان این دو محله جزو پیشروان مبارزه علیه برداشتن چادر آنها با چوب و چماق به میدان آمده و جسورانه با همراهی یکدیگر مانع از مزاحمت مأموران نظمیه می‌شدند و به همدیگر برای فرار از دست آنها کمک می‌کردند.

یادداشت

تور تهرانگردی همشهری

معرفی تور گردشگری

مؤسسه همشهری تصمیم دارد برای آشنایی بیشتر با هویت تهران تورهای یک‌روزه تهرانگردی برگزار کند. این تورها از چند جهت با تورهای مرسوم و متداول متفاوت است. اول اینکه این تورها تنها مربوط به مکان‌ها نمی‌شود و سراغ افراد و شخصیت‌های تهرانی و قدیمی هم می‌رود. به یک معنا هویت تهران را تنها در مکان نمی‌بیند و بخش قابل‌اعتنایی از این هویت را در سینه و ذهن افراد جست‌وجو می‌کند.

دوم اینکه این تور تنها تفریحی و سرگرمی نیست و تلاش می‌شود محتوای ناب تهران را که آکنده از پیام‌های عمیق سنتی و دینی است، بررسی کند و سر دست بگیرد.

سوم، تورهای تهرانگردی از میان کسانی ثبت‌نام می‌کند که حاضر باشند در روایت برآمده از این تهرانگردی در فضای مجازی همکاری کنند.

چهارم، تهرانگردی همشهری صرفاً در حوزه مکان‌های رسمی و نهادهای شناخته‌شده نیست و سراغ افراد و جاهایی می‌رود که برآمده از تحقیقات خبرنگار کشف حجاب به مکان همشهری محله است. پنجم و در نهایت اینکه در این تورها کشف قدیمی تهرانی‌ها در تکریم افراد نخبه و تأثیرگذار و البته گمنام شهر احیا و برقرار می‌شود.

بدین ترتیب خوبان شهر در این طرح شناسایی و از آنها تقدیر می‌شود. از این جهت نخستین جلسه تور تهرانگردی همشهری به مناسبت سالروز ۱۷ دی و فرمان کشف حجاب به مکان رویدادهای مرتبط با این موضوع اختصاص داشت. خلاصه این طرح بنا دارد هویت تهران را از زبان تهرانی‌های قدیمی شهر و پژوهشگران و راویان مطلع در مکان‌هایی که حوادث واقع شده است، روایت کند.

تور تهرانگردی همشهری تلاش می‌کند شهر را با مردمان، با تاریخ و با فراز و نشیب و تلخ و شیرینی‌های شهر معرفی کند. نسل امروز ما نسبت به تاریخ و هویت خود دچار غفلت شده و این طرح بنا دارد همین خلأ را با روایت شاهدان عینی و پژوهشگران جبران کند. تهرانگردی یک هفته در میان و در موضوعات اجتماعی فرهنگی برقرار خواهد شد.

پنجمین هفته گذشته تهرانگردی همشهری در سالگرد کشف حجاب رضاخانی، به بازخوانی این ماجرای بسیار مهم تاریخ معاصر کشورمان در تهران اختصاص داشت. روایت دیکتاتوری رضاخانی که با زور آربابان انگلیسی‌اش و فشار روشنفکران غرب‌زده‌اش، بنا داشت یک تاریخ، فرهنگ و آیین و مذهب ما را کنار بزند.

روایت مقاومت زنان و مردانی که دلیرانه مقابل این طراخی جهانی ایستادند و نگذاشتند هویت ایرانی اسلامی‌مان از بین برود. مردانی که تبعید شدند، زانی که شهید شدند، مرارت‌هایی که کشیدند اما ایستادند و نگذاشتند دیکتاتوری رضاخانی و استعمار انگلیسی، ارادادش را محقق کند. در این برنامه که در چند نقطه نمادین تهران که مرتبط با موضوع کشف حجاب است برگزار شد، پای روایتگری شاهدان عینی، محققان و تحلیلگران نخستین و تهران را از این منظر عمیق‌تر بررسی کردیم. اقوام مختلف تهرانی و پوشش آنها، سبک معماری متناسب با حیا و عفاف در خانه‌های تهرانی... از موضوعات این تهرانگردی بود. جزئیات تور تهرانگردی هفته گذشته با موضوع روایت گوهرشاد تهران بدین شرح بود: ۱- نخستین مکان کشف حجاب اجباری در تهران ۲- نخستین مکان اعتراضات خیابانی بانوان محجبه تهران مقابل دستور رضاشاه ۳- محل تبعید روحانیون مبارز با فرمان کشف حجاب ۴- بازدید از معماری خانه‌های سنتی تهران بانوان آهلبانی در زمان رضاشاه ۵- بازدید از مکان‌های کشف حجاب اجباری ۶- بازدید از نخستین مدرسه دختران محجبه تهرانی در تقابل با دستور کشف حجاب ۷- بازدید از نمایشگاه پوشش اقوام ایرانی و اقلیت‌های مذهبی ۸- بازدید از مکان ساماندهی بی‌حجابی اجباری در تهران ۹- روایت هتک حرمت بانوسی چادری در اغتشاشات اخیر ۱۰- تکریم بانوی محجبه و روزشکار تهرانی.